

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Jus Canonicvm R.P. Pavli Laymanni, Soc: Jesu Theologi, Et
Olim In Alma Et Episcopali Academia Dilingana SS.
Canonum Ordinarii Professoris**

Juris Canonici A. R.P. Paulo Laymanno Societatis Jesu Theologo SS.
Canonum In Alma, Catholica, Et Episcopali Universitate Dilingana
Professore Qvondam Ordinario, Prælectionibus Academicis Illustrati

Laymann, Paul

Dilingæ, 1673

Capitvlvm VII. Olim.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62587](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62587)

nafterio ignorant, nec mandanti obesse non debet.

8 Sed quid si Monasterium ita fieri mandasset, vel si priuatus aliquis actor instrumentum tali modo falsasset? *Gloss. Resp. hic.* quod causâ cadere deberet propter falsationem, & potest ratio adiungi, quia exhibens instrumentum, censetur omnia in eo contenta confiteri, itaque & hoc quod permutatio facta sit ab Episcopo Sabinensi. Quod ad 1. horum attinet, communiter est recepta doctrina *Bartoli in l. Falsum. C. Si ex fals. testimonis* & explicat *Felin. hic. n. 22.* quod falsum instrumentum, aut corrumpens testes, nō ideò causam perdat, cum id nullo iure statutum sit, at verò falsans acta iudicii, v. g. à notario scripta, causam perdere debet. *argum. l. In fraudem. 45. §. Quoties. ff. de iure iurisci.*

9 Ad alterum punctum, num is qui instrumentum produxit, eius contenta confessus censeatur, tamen postea tanquam falsum reproberetur. *Resp. negatiuè cum Innocent. hic. n. 5. Felino. n. 24.* quandoquidem non absolutè confessus est, v. g. Capituli consensum in alienatione fundi interuenisse, sed quatenus in eo instrumento continebatur, igitur corrumpente instrumento, corrumpit etiam confessio; sed alia ratio esset, si quis absolutè confessus esset quidpiam, & ad id probandum produxisset instrumentum falsum, confessio eius subsisteret, etiam reprobo instrumento.

Idem discrimen cernitur in positione, quam aliquis absolutè facere potest, ita, vt confiteri censeatur, quod ponit, & respēctiuè, v. g. pono alienationem cum Capituli consensu factam, sicut in instrumento continetur, tunc si in instrumēto non contineatur, vel instrumentum falsum & supposititium sit, corrumpit confessio.

Excipiendum videtur, nisi, sciens instrumento non contineri, aut falsatum esse, illud offerat, aut ponat contra seipsum, tunc censeari debet absolutè confiteri, & ad confessionem suam confirmandam instrumentum falsò allegare, vti ex hoc Capitulo colligitur, quando ratio additur, quod deli-

ctum persona Ecclesie obesse non debet; hinc enim colligitur, si ipsum Monasterium, videlicet Prælatus & Conuentus, tale instrumentum scienter produxisset, vel produci mandasset, quod propriâ confessione sibi præiudicasset, & ita docet *hic Alexand. n. 64. Felin. n. 27.*

Nota VI. Sententia lata ex falsis instrumentis retractari debet, prout dictum est in *Capitulo. 9. not. 3. de probationibus.* & habetur in *l. Diuus. 33. ff. de re iudic. §. l. 2. C. Si ex falsis instrumentis.* quibus locis tradunt DD. quod talis sententia, si contra præsentem lata sit, valeat mero iure, sed implorato Iudicis officio intra quadriennium rescindi debeat per in integrum restitutionē, dein succurri possit, intentatâ ciuili actione in factum ad petendum id, quod in interest, intra 30. annos; nam tanto tempore contra actiones personales præscribitur. *l. Sicut. 4. C. de prescriptione. 30. vel 40. annorum.* Exceptionem autem de dolo & falsitate commissâ ad impediendam executionem semper opponere licet. *l. Puer. 5. §. Non sicut. ff. de doli & metus exceptione.* quia vt *Gloss.* ait in *l. Licet. 5. C. de except.* temporalia ad agendum, sunt perpetua ad excipiendum, ob rationem elegantem traditam in *cit. §. Non sicut:* Quia actor quidem in potestate suâ habet, quando vtatur iure suo, is autem cum quo agitur, non habet potestatem, quando conueniatur.

Denique si pars de commisso crimine falsi criminaliter accusetur, vel conueniatur, ea accusatio intra annos 20. sicuti & alie criminales actiones institui possunt. *l. Querela. 12. ad legem Cornel. de falsis.*

CAPITVLVM VII.

Olim.

PARAPHRASIS.

Wilhelmus ab Archiepiscopo Treuirensi, qui Iudex delegatus à Papa impetratus erat, comparuit, & exceptionem decli-

ggg

nato

natoriam proposuit, quod ultra duas diætas ad iudicium traheretur, sed cum Archiepiscopus exceptionem admittere nollet, ad sedem Apostolicam appellauit, quare Innoc. III. causam hanc Abbati S. Laurent. & Coniudicibus delegauit, coram quibus contra exceptionem Wilhelmi ex aduersâ parte replicatum fuit, quod is ultra duas diætas extra suam diœcesin non traheretur, quandoquidem Archiepiscopus locum partibus designauit, secundum quem V. Wilhelmus supra duas diætas non traheretur, de hac replicatione certior factus Pontifex, alio rescripto mandat Abbatibus S. Huberti & S. Martini, si Procurator V. Wilhelmi probare potuerit exceptionem suam, quod ultra duas diætas tractus fuisset contra Generalis Concilii constitutiones, ut appellationem ipsius legitimam decernant, ac principali negotio super se deant.

SYMMARIUM.

1. Exceptionem declinatoriam jurisdictionis, vel similem dilatoriam opponens, si non audiatur, & appellet, iudex appellationis de causa principali cognoscere non debet, nisi eius cognitio expressè ipsi foret commissâ.
2. Reus per rescriptum à Pontifice impetratum trahi non debet ad locum iudicii ultra duas diætas; hodie vnâ tantum.
3. Iudex delegatus non potest exire locum commissionis.
4. Reus per Apostolicum rescriptum ultra vnâ diætâ à fine diœcesis citatus comparere non tenetur, si citato notoriè competat exceptio furi declinatoria.

NOTA I. Si quis exceptionem declinatoriam jurisdictionis, vel similem dilatoriam opponens non audiatur, & contra Iudicem appellet, tunc Iudex appellationis de causa principali cognoscere non debet.

Ratio est, quia de eo tantum debet cognoscere, super quo appellatum est, cum Iudex appellationis succedat Iudici à quo

appellatum, cum itaque Iudex à quo, super causâ meritis nihil cognôrit, neque Iudex appellationis cognoscere debet, uti hic Alex. notat. n. 13.

Excipe nisi Iudici appellationis, si delegatus sit, cognitio causâ principalis expressè committatur, uti videre est in c. *Ex parte. 67. de appellationibus.*

Nota II. Reus ad Iudicem, coram quo iure ordinatio conueniri non posset, per rescriptum à Pontifice impetratum trahi non debet ad locum ultra duas diætas (hodie verò ultra vnâ diætâ, seu vnus diei iter, c. *Statutum. 11. §. Cùm autem de rescriptis. in 6.*) distantem à loco, ex quo trahitur; quamuis autem iure antiquo Iudex delegatus propinquius accedere potuerit, ut locus iudicii non amplius, quàm duas diætas à diœcesi domicilii ipsius Rei distaret, hodie tamen id concessum non est, ut delegatus procedat extra diœcesin, vel Ciuitatem, respectu cuius delegatio facta est, præterquam si vtraque pars consentiat c. c. *Statutum. §. In nullo.* Videri potest *Abbas. in 6. Nonnulli. n. 7. de rescriptis.* ubi docet, quod Iudex delegatus non possit exire locum commissionis, idè si respectu Ciuitatis certæ commissio facta sit, extra eam iudicare nequeat, sin autem in certa diœcesi deputatus sit, intra illam (dummodo in loco insigni c. c. *Statutum. in principio.*) & non extra cognoscere possit.

Quod si verò Reus coram Iudice, ad què conueniri possit, siue ratione domicilii, siue beneficii, siue Rei sitæ aut contractus, tunc ad eundem quoque locum per rescriptum Apostolicum trahi potest, imò & ad eandem illam diœcesin sicut *Abbas. notat. c. dilectus. n. 4. de rescriptis.* nam sicut Reus coram Ordinario in diœcesi conueniri posset, ita etiam coram delegato Papæ, quia is omnibus in locis cum ordinariis Prælati in iurisdictione concurrat.

Quæ. An per Apostolicum rescriptum ultra vnâ diætâ (seu 12. leucas aut miliaria) à fine diœcesis suæ citatus comparere teneatur. Resp. Cum *Abbate hic*, si notorium sit, quod citato competat exceptio declina-

clinatoria fori, eum non obligari, ut compareat, quia quæ notoria sunt, allegatione non egent, uti videre est apud *Felin. in c. Cum ordinem. n. 8. de re scriptis.*

CAPITULUM VIII.

Dilecti filii.

PARAPHRASIS.

Cum Marcus in Priorem Ecclesiæ Gangrensis electus esset, tres Canonici electioni se opposuerunt, quamobrem Marcus contra illos, Iudices delegatos impetrauit à Pontifice; coram his comparentes Canonici exceperunt contra Marcum, quod cum in excommunicatione esset, & in periurii crimine actio & petitio eius recipi non deberet, sed Marcus replicauit, duos ex illis Canonicis etiam excommunicatos esse, tertium autem periurum, ideoque ipsorum exceptionem reiiciendam. Contra opposuit Procurator trium Canoniorum, replicationem istam frustra afferri, quia tametsi probata esset, non tamen Canonicos à defensione Ecclesiæ suæ repelleret. Adiecit discrimen esse inter obiectam exceptionem & vicissim ingestam replicationem, quia si exceptio contra Marcum probata fuerit, eum repellat ab actione; at verò replicatio tametsi probata fuerit, non repellat Canonicos à defensione. Nihilominus Iudices interlocutoriè pronuntiârunt, prius esse recipiendas probationes super replicatione, sed Marcus contra interlocutionem appellauit ad Innoc. III. qui resp. si ita se res habeat, in irritum esse reuocanda, quæ post appellationem gesta sunt.

SUMMARIUM.

1. Replicatio non exclusiua exceptionis, & hæc actionis repelli debent, alias appellari potest.
2. Pralato aut Reftori electo confirmationem petenti, si de eadem Ecclesia aliqui se opponant per exceptionem excommunicationis, vel criminis repelli nequeunt.
3. Preferendi tamen non criminosi, si adessent, qui opponere vellent, Excommunicati ab

excommunicatione absoluedi vel repellendi, si obstinate ab ea absolui noluerit.

NOTA I. Replicatio reiici debet tanquam inutilis, si talis sit, ut tametsi probata fuerit, exceptionem non excludat, nam sicuti ad omnem exceptionem (intellige peremptoriam) requiritur, ut per eam excludatur actio siue intentio ac jus agentis, ita ad omnem replicationem requiritur, ut oppositam exceptionem elidat, quare cum generatim loquendo nemo admitti debeat ad probandum, quod probatum non releuat. *Ad probationem. 21. C. de probationibus. vbi gl. ait: id debet quis probare, quo probato iuuatur; replicatio autem nisi exceptionem elidat, replicantem non adiuuat, sicuti nec exceptio excipientem, nisi actionem elidat, ideò sequitur, quod replicatio non exclusiua exceptionis, sicuti & exceptio non exclusiua actionis repelli debent, alioquin contra Iudicem appellari possit.*

NOTA II. Si Pralato, aut Reftori electo confirmationem petenti, qui ex eadem Ecclesia sunt, se opponant, inhabilitatem eius allegantes, non possunt hi per exceptionem excommunicationis, aut criminis repelli. Ita cum *gloss. hic. verb. defendendo*, docent *Hofiens. Abb. Alexand. Felin. & alii contra Innoc. c. Cum inter. hoc. tit.* Qui respondet ad istud *c. Canonicos fuisse reos necessarid cum fuerint tracti ad iudicium à Marco, verum ex textu & casu huius Capituli satis colligitur, Canonicos se prius electioni opposuisse, at verò Marcum causam ad Curiam Romanam derinasse, atque Iudices delegatos impetrasse, coram quibus per actionem confessoriam volebat declarari, se legitime electum fuisse, at verò Canonici repellebant illum ab omni actione circa jus electionis intentanda, aut scriptum impetrandum cum esset excommunicatus & periurus. Hanc autem exceptionem repelli non posse, ait Pontifex, per replicationem, quia & ipsi excipientes excommunicati sunt, aut periuri, quia tametsi id probatum esset, nihilominus exceptioni pro defensione Ecclesiæ obiectæ locus foret.*

Neque his obstat *Cap. Exhibita 19:*

§ § § 2

de